

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní program: B4131 Zemědělství

Studijní obor: 4106R013 Trvale udržitelné systémy hospodaření v krajině

Katedra: Katedra zootechnických věd

Vedoucí katedry: prof. Ing. Václav Matoušek, CSc.

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vlivy na výkon psa ve vrcholových soutěžích agility

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jana Zedníková, Ph.D.

Autor bakalářské práce: Nikol Hortová

České Budějovice, 2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení: Nikol HORTOVÁ
Osobní číslo: Z15492
Studijní program: B4131 Zemědělství
Studijní obor: 4106R013 Trvale udržitelné systémy hospodaření v krajině
Název tématu: Vlivy na výkon psa ve vrcholových soutěžích agility
Zadávající katedra: Katedra zootechnických věd

Zásady pro vypracování:

V České republice je dlouhodobě velmi rozšířeným a oblíbeným chov psů, sportovní kynologie či využívání psů v oblasti myslivosti a lovu. Na počátku 90. let 20. století do České republiky začínají pronikat nová sportovní odvětví, založená na hravé spolupráci člověka a psa, tak zvané „psí sporty“. V následujících letech tyto sporty získávají čím dál více příznivců. V současné době je nejrozšířenější agility.

Výsledný výkon a projev psa v této sportovní disciplíně je ve velké míře závislý nejen na vrozených vlastnostech jednotlivých plemen psů, ale také na pohlaví a věku psa.

Cílem práce bude na základě literárních údajů zpracovat přehled o využití psa, historii a formách psích sportů v ČR s detailnějším rozpracováním pravidel a organizace soutěží v agility a přehled o plemenech psů využívaných v jednotlivých kategoriích agility.

Z databáze výsledků MČR v agility zpracujete přehled o počtu, plemenné struktuře, věku a pohlaví zúčastněných psů a dále zhodnotíte vliv pohlaví, věku a plemene na výsledný výkon.

Výsledky zpracujete programem Excel s využitím vhodných biometrickými metod.

Grafy a tabulky: 4 grafy, 4 tabulky
Rozsah: 30 stran
Forma: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- Divišová, K., Poděšťová, M.:** Agility pro pokročilé. Nakladatelství Plot 2009, 128 s.
- Marder, A. R.:** Training the agility dog. Applied Animal Behaviour Science 46 (1995) 131-135
- Pastore, C., Pirrone, F., Balzarotti, F., Faustini, M., Pierantoni, L., Albertini, M.:** Evaluation of physiological and behavioral stress-dependent parameters in agility dogs. Journal of Veterinary Behavior (2011) 6, 188-194.
- Procházka, Z.:** Chov psů. Paseka 2005, 320 s.
- Verhoef-Verhallen, E. J. J.:** Velká encyklopedie psů. REBO Production CZ, s.r.o. 2002, 544 s.

Publikace zabývající se sledovanou problematikou v odborných časopisech – Pes přítel člověka, Psi sporty a Svět psů.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jana Zedníková, Ph.D.
Odborný konzultant:

Datum zadání: březen 2016
Termín odevzdání: 30. duben 2017

Prohlášení:

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 20. 4. 2018

.....

Nikol Hortová

Poděkování:

Děkuji paní Ing. Janě Zedníkové, Ph.D. za pomoc, poskytnuté rady a vstřícný přístup při vypracování této bakalářské práce.

ABSTRAKT

Bakalářská práce pojednává o využití psa a psích sportech. Zaměřuje se na psí sport jménem agility, historií tohoto sportu a jeho pravidly v České republice. Dále se v práci zmiňují plemena využívaná v agility a jejich specifické vlastnosti pro tento psí sport. Sledováno bylo celkem 1266 jedinců ve třech velikostních kategoriích. Kategorie jsou small, medium a large, které jsou stanoveny podle kohoutkové výšky psa. Pro analýzu byly použity výsledky z Mistrovství ČR v letech 2010 až 2016. Je zjišťován vliv pohlaví, věku a plemene na výsledný výkon.

Podrobným sledováním a analýzou bylo zjištěno, že nejvhodnějšími psy pro absolvování těchto závodů s co nejlepším výsledkem jsou v kategorii small a medium šeltie (37 %, resp. 23 %) a v kategorii large border kolie (68 %) a belgický ovčák (9 %). Při porovnání výsledků při soutěžích z hlediska pohlaví, byly vždy úspěšnější feny než psi. Co se týká věku, nejlepších výkonů dosahovali psi v kategorii small mezi 5. až 7. rokem, v kategorii medium mezi 5. a 6. rokem a v kategorii large mezi 4. a 6. rokem.

Klíčová slova:

Pes, psí sport, výcvik, agility

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the use of a dog and dog sports. It is concentrated on the dog sport called agility, on the history of this sport and its regulations in the Czech Republic. It mentions races used in agility and their specific characteristics for this kind of dog sport. There were 1266 specimen studied in total, in three size categories. These categories are small, medium and large. and they are determined according to the shoulder height of the dog. For the analysis, the results from the Championships of the Czech Republic in the years 2010 till 2016 were used. The influence of gender, age and race on the final result was determined. On the basis of a detailed study and analysis, it was found out, that the most suitable dogs for participating in these races with the best results are in the category small and medium sheltie (37 %, resp. 23 %) and in the category large border collie (68 %) and belgian shepherd (9 %). Comparing the results in the competitions regarding the gender, bitches were always more succesful than dogs. As for the age, the dogs in the category small between the 5th and 7th year , in the category medium between the 5th and 6th year and in the category large between the 4th and 6th year achieved the best results.

Key Words:

Dog, Sport, Training, Agility

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Literární přehled.....	10
2.1 Využití psa	10
2.2 Psí sporty.....	11
2.3 Agility	11
2.4 Historie agility ve světě	12
2.5 Historie agility v ČR	12
2.6 Pravidla agility	13
2.7 Organizace soutěží.....	18
2.8 Plemena psů využívaná v jednotlivých kategoriích agility plemena	19
2.8.1 Plemena využívaná v kategorie large.....	19
2.8.2 Plemena využívaná v kategorie medium a small	24
3. Cíl práce	30
4. Materiál a metodika	31
5. Výsledky a diskuse	32
5.1 Základní charakteristika sledovaného souboru	32
5.2.1 Počet a základní charakteristika psů soutěžících na MČR v kategorii large.....	32
5.2.2 Počet a základní charakteristika psů soutěžících na MČR v kategorii medium....	37
5.2.3 Počet a základní charakteristika psů soutěžících na MČR v kategorii small	41
5.3. Vliv plemene, pohlaví a věku psů na umístění v soutěžích agility	45
6. Závěr a doporučení pro praxi.....	49
7. Seznam použité literatury	51

1. Úvod

Dnešní pes, jak jej známe neboli pes domácí (*canis familiaris*), je inteligentní zvíře člověku velmi blízké. Jeho bezesporu užitečné schopnosti, ač už lovecké, ovčácké, hlídací aj., ale i bezpodmínečná oddanost, jsou asi ty vlastnosti, které si pro člověka tolik získalo.

Nejstarší pozůstatky předků dnešního psa se našly zhruba před 14 000 lety. Za hlavního předka je všeobecně považován vlk. Domestikace tohoto předka dnešních psů proběhla v některých oblastech již před dvaceti až třiceti tisíci lety. Jedná se tedy o údajně nejdéle domestikované zvíře vůbec.

Pes je odedávna používán jako nezapomenutelný pomocník. Díky jeho schopnostem a jejich využití, vznikl celý vědní obor nazývaný kynologie, která se zabývá studiem psů, ač už jako druhu na biologické a fyziologické úrovni, tak i jeho výcvikem a výchovou. V roce 1911 byla založena mezinárodní organizace FCI, která zaštiťuje kynologii a jejíž pobočku jménem Českomoravská kynologická unie máme v České republice.

Vliv psa na celkovou pohodu člověka a zejména i na psychiku nelze opomenout, a proto mají psi v dnešní době svou velkou roli jako společníci. Člověk s nimi sdílí domácnost a volný čas, což vede k rozmachu aktivit společně s ním. Psi se obecně rádi učí a vznik tzv. psích sportů spatřil své světlo světa. Lidé si mohou vybrat z velké škály různých psích sportů jak podle schopností a dovedností člověka, tak i silných stránek daného psa.

Agility je jedním z nejpobulárnějších psích sportů. Má velké množství příznivců a v České republice se oficiálně provozuje od roku 1992. Jedná se o sport, kde je úkolem, aby pes za pomoci psovoda překonával překážky ve správném pořadí bez chyb a v co nejlepším čase. Klade se důraz zejména na souhru a komunikaci mezi psovodem a psem. Čím více se agility rozvíjí, tím více je kladen důraz jak na psovodovu přípravu, tak i na výkonnost psů. Dochází tak k obměnám plemen používaných na agility i věkové struktuře právě s narůstajícími nároky na rychlost a obratnost psů. Každoročně se pořádá Mistrovství republiky, Mistrovství Evropy i Mistrovství světa v agility.

2. Literární přehled

2.1 Využití psa

Pes patří do čeledi psovitých šelem (Canidea), do které patří i vlci, šakali, lišky, dingo aj. Historie vývoje psa domácího úzce souvisí s historií vývoje člověka a lidské společnosti vůbec. Pes je schopen nahradit člověka při některých úkonech, protože má k jejich splnění lepší schopnosti než člověk sám i se svými přístrojovými zařízeními (Procházka, 2005).

Prapředeek psa se dovedl velmi rychle přizpůsobit životu s člověkem. Potravu si našel sám ze zbytků, které mu člověk zanechal, a také pomáhal při lovu. Tak se vytvořilo mezi člověkem a psem pevné pouto soužití (Hartl, 1979).

Podle Růžičky (1996) v historii lidstva můžeme vysledovat, že pes je po útočném noži nejstarší dosud člověkem používanou zbraní. Nejvíce poznatků z dávného použití psů jako útočného či obranného prostředku se nashromáždilo z bojišť Římanů, Řeků, Egyptanů a zemí přední Asie.

Člověk dle Procházky (2005) zpočátku využíval jeho vynikajícího čichu a sluchu k hlídání sídlišť, k vyhledávání a nadhánění, popřípadě k lovu zvěře. Schopnost psa k výcviku člověk využíval cílevědoměji v pozdějším období.

Koncem 19. a začátkem 20. století se objevily nové poznatky o chování psů (I. P. Pavlov – teorie vyšší nervové činnosti, K. Lorenz – teorie přirozeného a naučeného chování). Pomocí nich se zdokonaluje výcvik a rozšiřují možnosti využití psů. Ve značné míře se také zavádějí policejní psi. Počátek renesance bylo první období používání psů v armádách. Je paradoxem, že technika vytlačila psy ze středověkých armád, ale novodobé, dokonale technicky vybavené armády, psy znovu zavedly, a ještě dlouho je budou užívat (Růžička, 1996).

Hartl (1979) uvádí, že tím, jak člověk měnil své životní podmínky, měnil se i způsob využití psa a jeho význam. Z původního psa loveckého vznikl pes válečnický, hlídač a pastevecký. Až v pozdější době, kdy měl člověk více prostředků a začal si obohacovat své životní prostředí, vznikla plemena psů určená pouze pro jeho zábavu.

2.2 Psí sporty

V poslední době, jak uvádí Verhallen (2001), jsou sporty jako flyball nebo cviky obratnosti velice populární. Některým plemenům, hlavně těm pasteveckým, uděláte touto formou pohybu velikou radost. Ale samozřejmě i ostatní, pro tyto aktivity méně vyvinutí psi, se mohou účastnit tréninku. Nejdůležitější je, aby to těšilo vás i vašeho psa. Příjemná hra s vaším psem se nemusí ihned rozvinout v soutěžení, i když se soutěže mohou pro někoho stát i drogou, vyjde-li najevo, že vy i váš pes tvoříte dobrý tým.

Podle webu ČMKU (2018) je uvedeno, že mezi psí aktivity patří: agility, psi v záchranné kynologii, flyball, tanec se psem, sportovní kynologie, lovecká kynologie, dogfrisbee, obedience, dogtrekking, pulling, mushing, pastevečtí psi, asistenční psi pro zdravotně handicapované, coursing a dostihy.

2.3 Agility

Agility je psí sport, při kterém pes podle pokynů psovoda překonává sérii překážek (www1, 2017).

Dle Klimešové (2011) je cílem agility překonat parkúr, který je složený z překážek, a to bezchybně a v co nejlepším čase. Oba faktory jsou stejně důležité a oba tvoří podstatu agility. Agility tedy neznamená jen naučit psa překonávat nějakým způsobem překážky. Nejde jen o to dostat se do cíle. Agility znamená souhru, rychlost, přesnost a hlavně radost.

Pastore a Pirrone (2011) svým pozorováním zjistili, že závody agility mají vliv jak na psychický, tak fyziologický stav psa a může být nezávislý na věku, pohlaví a velikosti. Vliv psovoda souvisí s vývojem chování přispívající k úrovni emočního zážitku.

Aby byl výcvik co nejsnazší a nejpříjemnější, měl by si váš pes vytvořit pozitivní asociace s vámi, s tréninkem agility, se všemi pomůckami a překážkami, které při tréninku používáte (Bertilssonová a Veghová, 2016).

Trénink agility může být užitečný v rámci modifikačního programu chování. Agility je jednoduché a zábavné jak pro psa, tak pro majitele. Psovod vidí pozitivní výsledky rychle a snadno se učí modifikační techniky chování bez rámce agilní

třídy. Trénink lze dokončit jen pozitivním posílením za použití jídla a hraček. Trénink může být úspěšně používán u zvířat, která se bojí lidí a ostatních psů, a v případech dominantní agrese (Marder, 1995).

2.4 Historie agility ve světě

Agility jako nový sport zřejmě vzniklo v roce 1977, nesporné však je, že v roce 1978 se poprvé představilo na Cruftově výstavě v Londýně. John Varley, jeden ze členů organizačního výboru, se tehdy rozhodl nabídnout divákům něco víc. Rozšířit a inovovat soutěže poslušnosti. A protože stejně jako psy, měl rád i koně, k myšlence nebylo daleko. Oslovil tedy Petera Meanwella a 10. 2. 1978 mohla odstartovat první soutěž agility (Divišová, Podešťová a Benda, 2003).

Dále Divišová, Podešťová a Benda (2003) uvádí, že v roce 1988 se v Ženevě konalo první Mistrovství Evropy, v roce 1996 pak pod záštitou mezinárodní kynologické organizace FCI proběhlo ve Švýcarsku v Morges první Mistrovství světa.

2.5 Historie agility v ČR

Jak uvádí Kochová (2012), průkopníky v tomto sportu u nás byli Ivan Golka, Antonín Grygar, Zdeněk Spolek, Radko Loučka, Zuzana Rozová a mnozí další, z nichž někteří se v současné době tomuto sportu již nevěnují. V roce 1991 se konalo nulté mistrovství republiky a soutěžilo dvacet týmů ve dvou velikostních kategoriích.

Klub agility České republiky byl založen v roce 1992 nadšenci, zapálenými pro poměrně nový sport se psy. Klub má činnost specifikovanou stanovami. Svým členům se snaží nabídnout nejen možnost vlivu na rozvoj českého agility, ale i výhody při účasti na závodech a normativy sjednocující pravidla. V neposlední řadě klub systematicky připravuje rozhodčí agility, z nichž mnozí jsou známí po celém světě (www2, 2017).

2.6 Pravidla agility

Výňatek z řádu agility platný od 1.1.2013.

KATEGORIE

S (small–malí): pro psy měřící v kohoutku méně než 35 cm

M (medium–střední): pro psy měřící v kohoutku 35 cm a více, ale méně než 43 cm

L (large–velcí): pro psy měřící v kohoutku 43 cm a více

SOUTĚŽE/KATEGORIE A TŘÍDY

- 1) Oficiální soutěže agility podle výkonnostních kategorií „zkoušky“
- 2) Soutěže bez rozlišení výkonnostních kategorií
- 3) Neoficiální soutěže agility, hry

1) Oficiální soutěže agility podle výkonnostních kategorií „zkoušky“

Soutěže se mohou zúčastnit pouze psi starší 18 měsíců, kteří mají výkonnostní průkaz nebo licenci vydanou národní kynologickou organizací.

Agility – včetně kontaktních zónových překážek a stolu.

Jumping – bez kontaktních zónových překážek a stolu.

Tyto třídy jsou rozděleny do tří úrovní:

- a) Agility / Jumping 1
- b) Agility / Jumping 2
- c) Agility / Jumping 3

2) Soutěže bez rozlišení výkonnostních kategorií

Agility

Soutěže Agility jsou otevřené pro všechny týmy výkonnostní kategorie 1, 2, i 3. Soutěžít se může na tratích s libovolným stupněm obtížnosti.

Jumping

Soutěže Jumping jsou otevřené pro všechny týmy výkonnostní kategorie 1, 2, i 3. Soutěžít se může na tratích s libovolným stupněm obtížnosti. Trať neobsahuje žádné překážky s kontaktními zónami ani stůl.

Agility/Jumping Veteráni

Mohou se jí zúčastnit psi od 9 let věku (kategorie small a medium), resp. od 8 let věku (kategorie large) s tím, že se tito psi od okamžiku přestupu do třídy veteránů mohou účastnit pouze soutěží pro kategorii veteránů. Přestup psa do třídy veteránů musí být při prvním startu v této třídě pořadatelem výrazně vyznačen do výkonnostního průkazu.

Soutěž veteránů probíhá na odpovídající obtížnosti trati s upravenou výškou či rozměry překážek: skokové překážky a skok daleký small maximálně 20 cm, medium maximálně 30 cm, large maximálně 40 cm, proskokový kruh maximálně 55 cm pro všechny kategorie, šikmá A stěna výška méně než 1,7 m pro všechny kategorie.

3) Neoficiální soutěže agility – hry

Do programu závodu mohou být zařazeny jako doplňkové i různé soutěže a hry agility. Všechny neoficiální soutěže by měly ctít ideje agility a zajišťovat bezpečnost psů i psovodů. Na schůzce před startem jednotlivých soutěží vysvětlí rozhodčí pravidla závodu.

Agility/Jumping 0

Mohou se jí zúčastnit pouze týmy (psovod + pes), které ještě nesoutěžily ve výkonnostní kategorii 1.

Agility/Jumping 0 nesmí obsahovat slalom, houpačku a poskokový kruh. Ostatní překážky a obtížnost trati závisí na rozhodnutí rozhodčího.

TRATĚ

K výstavbě trati je třeba použít co možná nejvíce typů překážek; způsobem jejich rozmístění je určena míra obtížnosti a rychlost. Pes musí trať absolvovat v čase, který je kratší než předem určený čas a překážky musí být překonány ve správném pořadí.

K výstavbě trati pro agility je vyžadována plocha o rozměrech nejméně 24 x 40 m. Z této plochy musí být nejméně 20 x 40 m určeno k výstavbě samotné trati.

V závislosti na kategorii má skutečná trať délku mezi 100 až 200 m. Pes na ní musí překonat nejméně 15, ale maximálně 22 překážek, přičemž nejméně 7 z nich musí být skokových.

Vzdálenost mezi dvěma za sebou následujícími překážkami je pro kategorii S 4 až 7 m a pro kategorie M a L 5 až 7 m.

Psovod by měl být schopen projít kolem každé překážky z obou stran.

PŘEKÁŽKY

Překážky schválené F.C.I. jsou:

- Skokové: jednoduchá a dvojitá skoková překážka, viadukt nebo zeď, kruh (rozpojitelný/pevný)
- Kontaktní: houpačka, a stěna, kladina
- Ostatní: látkový tunel, pevný tunel, slalom, skok daleký, stůl

POSUZOVÁNÍ

Žádný soutěžící nemůže zpochybňovat rozhodnutí rozhodčího, jehož rozhodnutí jsou konečná.

Cílem závodu je, aby pes absolvoval trať správně a v časovém limitu SCT. SCT je ovšem pouze referenčním časem, cílem je dosáhnout rovnováhy mezi přesností a rychlostí.

V případě, že ve stejném čase dokončí trať více psů, bude lépe hodnocen pes, který na trati získá méně trestných bodů. Čas bude brán v úvahu pouze při shodném počtu trestných bodů.

Trestné body

Trestné body jsou udělovány v těchto případech:

Trestné body za chybné absolvování trati

Trestné body za nedodržení SCT

Penalizace

a) Překročení SCT: jeden trestný bod za každou sekundu.

b) Všeobecně:

Psovod nesmí projít mezi tyčemi vyznačujícími start, resp. cíl, jinak obdrží trestné body (5 trestných bodů). Zároveň bude v okamžiku překročení startovní čáry psovodem zahájeno měření času.

Psovod, který získá výhodu tím, že se dotkne svého psa nebo překážky, bude potrestán 5 trestnými body za každý jednotlivý případ (dotyk).

Psovod, který se záměrně dotkne překážky, bude potrestán 5 trestnými body za každý jednotlivý případ (dotyk).

c) Chyby na trati:

Trestné body za veškeré chyby na trati se udělují v jednotkách po pěti (5 trestných bodů).

Shození:

Za chybu se považuje jakékoli shození kterékoli části překážky.

Odmítnutí:

Za odmítnutí se považuje: jestliže pes zastaví před překážkou nebo jestliže se pes zastaví na trati. Jestliže pes vyběhne (seskočí) z překážky nebo jestliže ji oběhne, jestliže proskočí mezi kruhem a jeho rámem nebo proběhne skokem do dálky. Také jestliže pes vstrčí hlavu nebo tlapku do tunelu a vrátí se zpět.

Kontaktní zóna:

Na A stěně, kladině nebo houpačce, se pes musí dotknout horní i dolní kontaktní zóny alespoň jednou tlapkou nebo její částí. Jestliže k tomu nedojde, bude potrestán 5 trestnými body za každý takový případ.

Odmítnutí musí být opravena, jinak je pes diskvalifikován.

Totéž platí pro slalom, kde musí být každá chyba opravena.

Jiné chyby:

Shození laťky nebo nedotknutí se kontaktní zóny: pes obdrží trestné body, ale pokračuje v soutěži.

Diskvalifikace

- nevhodné chování k rozhodčímu
- hrubé zacházení se psem
- překročení Maximálního času tratě (MCT)
- tři odmítnutí
- překonání překážky mimo pořadí
- vynechání překážky
- překonání překážky ve špatném směru
- pes nebo psovod poruší překážku takovým způsobem, že již nemůže být správně překonána
- psovod překoná překážku sám, přeskočí nebo proběhne pod překážkou
- psovod spustí elektronické odpočítávání na stole, je-li použit stůl s elektronickým časovým zařízením
- psovod drží něco v ruce
- vrácení psa na start poté, co překročil startovní čáru (není-li to na pokyn rozhodčího)
- pes má obojek
- zastavení na trati z důvodu odstoupení psovoda z běhu (není-li to na pokyn rozhodčího)
- pes znečistí nebo opustí prostor parkuru nebo není pod kontrolou
- pes neustále chňape po psovodovi
- vyběhnutí na trať před signálem rozhodčího ke startu (www3, 2017)

2.7 Organizace soutěží

Záležitosti agility v České republice, jak uvádí Divišová, Podešťová, Benda (2003), spravuje Klub agility ČR (KAČR), který je prostřednictvím Českého kynologického svazu (ČKS) a Českomoravské kynologické unie (ČMKU) členem mezinárodní kynologické organizace FCI. Náplní činnosti KA ČR je zastřešit výcvik a soutěže agility. KA ČR vydává Národní zkušební a soutěžní řád agility závazný pro provozování agility v ČR, který vychází z mezinárodního reglementu FCI, spravuje členskou základnu, má svého zástupce v Komisi pro agility FCI, který se pravidelně zúčastňuje jednání komise, pořádá klubové akce, především Mistrovství České republiky a Mistrovství České republiky mládeže, zajišťuje účast na mezinárodních soutěžích a výjezdy reprezentace, školí instruktory a rozhodčí, je garantem souladu soutěžního a zkušebního řádu se zákonem na ochranu zvířat, zkrátka plní všechny atributy dobře fungující sportovní organizace. Klub v sobě sdružuje oblastní skupiny agility.

Výňatek ze soutěžního řádu platného k 1.1.2017

Kdo může pořádat závody agility?

- právnická i fyzická osoba
- osoba odpovědná za závod musí být členem KA ČR a starší 18 let

Co je třeba zařídit před závody?

- zajistit delegaci rozhodčího, který je KA ČR či FCI oprávněn posuzovat daný typ závodu. V případě delegace zahraničního rozhodčího nejméně osm týdnů před pořádáním akce,
- zajistit zařazení akce včetně jména rozhodčího do termínového kalendáře a požádat určeného člena výboru o vyřízení souhlasu s posuzováním. V případě domluveného českého rozhodčího zajistit zařazení akce do termínového kalendáře nejpozději 21 dnů před pořádáním akce,
- mít k dispozici kompletní sadu překážek – mít k dispozici prostor pro parkur o rozměrech alespoň 20 x 40 m, případně jiný rozměr, který nesmí mít plochu menší než 800 m²,
- ohlásit akci místnímu úřadu,

- pořadatel zodpovídá za veterinární prohlídku, za to, že jsou psi starší 18 měsíců a že mají závodníci výkonnostní průkaz, je-li třeba (www4, 2017).

Kvalifikace na Mistrovství České republiky v agility

Kvalifikační kritéria pro Mistrovství České republiky v agility určuje každoročně výbor KAČR.

Mistrovství České republiky v agility

Organizace Mistrovství České republiky v agility (MČR) je pořádáno každoročně. Mohou se ho (bez nároku na titul) zúčastnit i zahraniční závodníci. Hlavním organizátorem je KA ČR. MČR musí být zařazeno do termínového kalendáře akcí agility. V tomto termínu nemusí být delegován na jiné závody agility český rozhodčí, ledaže s tím výslovně bude souhlasit. Za mistrovské závody se považují Agility a Jumping, jejichž výsledky se sčítají. Soutěží se zvlášť v soutěži družstev, v soutěži jednotlivců a v soutěži veteránů (www4, 2017).

2.8 Plemena psů využívaná v jednotlivých kategoriích agility plemena

Vznik a vývoj psích plemen dle Verhallena (2007) je nerozlučně spjat s kulturním a společenským vývojem člověka. Psi totiž vždy sloužili člověku. Jejich povahové vlastnosti a vzhled proto byly přizpůsobeny činností, které tato zvířata vykonávala. Psi s určitou stavbou těla, strukturou srsti a povahou byli pro plnění některých úkolů vhodnější než jiní psi. Není náhodou, že zvířata, používaná ke stejné práci v téže geografické oblasti, vypadala značně uniformě.

2.8.1 Plemena využívaná v kategorii large

Border kolie (BOC)

Historie

Císařovský (2008) udává, že původ border kolie je třeba hledat na kontinentě, kde – jak dokládají nálezy kosterních pozůstatků, existovala již skutečně v prehistorických dobách typická forma psa, jejíž variety v podobě „národních“ plemen ovčáckých psů se nacházejí prakticky v každé evropské zemi. Border kolie má velmi blízko k plemenům špicovitým, vyznačujícím se především klínovitým tvarem hlavy se zašpičatělou čenichovou partií a se vzprímenými, nanejvýš

poloklopenými ušními boltci. Od asijské větve ovčáckých psů se odlišuje nejvýrazněji hladkým osrstěním obličejové partie. Border neboli „hraničářská“ kolie z pomezí mezi Anglií a Skotskem, takzvaných Border Counties, je považována za nejlepšího ovčáckého psa na světě. Její původ i vzhled jsou ve srovnání s přesně kodifikovanými normami jiných plemen poněkud nejasné a volnější, takže co se původu týče, hovoří se o vyšlechtění z vícero blízkých, i když ne vždy přesně určitelných plemen používaných k práci se stády ovcí na severu Anglie.

Vlastnosti

Border kolie jsou typičtí ovčáčtí psi. Jako většina příslušníků této plemenné skupiny jsou i border kolie silně zaměřené na svého pána, jsou velice inteligentní, rychle se učí a rády pracují pro svého pána. Navíc jsou tělesně zdatné, šikovné a pružné a jsou schopny rychle reagovat. Tyto vlastnosti u border kolie, přítomné vyšší míře než u většiny ostatních ovčáckých psů, umožňují plemeni vynikat v nejrůznějších druzích psích sportů. Svou hodnotu však border kolie prokázaly i jako pracovní psi. Cvičí se proto například jako slepečtí psi, lavinová a záchranářská psi, ne stopaři. Ve sportech, jako je obedience, fly-ball a obratnost, je toto plemeno často v početní převaze a téměř vždy patří k úplné špičce (Verhallen, 2002).

Belgický ovčák malinois (BOM)

Historie

Jak uvádí ve své publikaci Krämer (1995) se v Belgii na konci 19. století vyvíjel ovčácký pes střední velikosti, ovladatelný, vytrvalý, skromný, ostražitý, s obranářským pudem, se silně vůdčím charakterem, a přece schopným pracovat samostatně, pokud to situace vyžaduje. V roce 1891 si prof. Reul vzal původní ovčácké psy a započal čistokrevný chov. Chvíli trvalo, než došlo k ujednocení na zbarvení a druhu srsti, které se dnes chovají: Groenendael – černý dlouhosrstý, který se vyvíjel z vesnického Groenendaela. Tervueren- dlouhosrstý, zbarvení červenohnědé nebo šedé s černými špičkami chlupů a černou maskou. Malinois/Mechelaer- krátkosrstý, zbarvení červenohnědé s černou maskou; pochází z oblasti kolem Malines (= Mechelen). Lakenois/Laeken – hrubosrstý, zbarvené červenohnědé, nazván podle chovu hrubosrstého ovčáckého psa v parku zámku Laeken.

Belgičtí ovčáci jsou dnes dle Císařovského (2008) kupodivu považováni za jedno plemeno, kteří si svoji identitu podrželi až do 80. a 90. let 19. století, kdy se zejména po založení specializovaného chovatelského klubu, Club du Chien de berge belge, v roce 1891 začal rozvíjet řízený chov, v němž byly odlišeny tři variety: dlouhosrstá, krátkosrstá a hrubosrstá.

Vlastnosti

Podle Verhallena (2007) je plemeno známo svou bystrou pozorností, stálostí, tvrdostí, ochotou pracovat, pronikavou inteligencí a chytrostí. Tento pes je velmi ostražitý a velmi věrný. Dále autor uvádí, že malinois je energický pracovní pes. Aby se cítil spokojeně a vyrovnaně, potřebuje nejen mnoho tělesného pohybu, ale i duševní zaměstnání. Rád kluše vedle kola, vždy se dá zlákat ke hram s míčkem, k aportování, plavání a dovádění bez vodítka. Nepřízeň počasí jej nezajímá. Jeho velkou výhodou je, že nemá sklon utíkat a procházka bez vodítka je s ním příjemná. Plemeno je vhodné téměř ke všem psím sportům, mimo jiné také k drezúře, obratnosti a poslušnosti. Služeb těchto ovčáků využívá policie, jsou mezi nimi psi – záchranáři a lavinoví psi.

Australský ovčák (AUO)

Historie

Australský ovčák se objevil teprve na konci 20. století. I když nese ve svém jméně název australského kontinentu, v podstatě je plemenem americkým. Své jméno dostal jako připomínku na původem španělské, baskické pastevece, kteří přišli do Spojených států amerických na počátku 19. století z Austrálie. Americký klub chovatelů „aussies“ přičítá ohromný nárůst jejich popularity především schopnostem, inteligencí a temperamentu, zároveň i jejich atraktivnímu vzhledu, kterým imponovali v době zájmu o western riding, kovbojské ježdění na koních po 2. světové válce, předváděném na rodeu, ve filmech a posléze v televizi. Australský ovčák si rychle vydobyl pozici na amerických farmách a rančích. Od počátku 50. let minulého století začal být chov australských ovčáků registrován, ale až v roce 1990 byla založena United States Australian Shepherd Association, chovatelská organizace akceptovaná AKC (American Kennel Club) (Císařovský, 2008).

Krämer (1995) o historii tohoto plemene uvádí, že přistěhovalečtí chovatelé ovcí z Anglie, Irska, Skotska, Francie a Španělska si vzali své hlídací psy s sebou do USA. Z australskými ovceři přišli také chovaní psi se silným vlivem kolie a dinga. Na dobytčích trzích, v místech srazů chovatelů ovcí, byli dobří psi vyměňováni. Tak se plemena pomíchala a vyvinul se dlouhosrstý, silný, vytrvalý ovčácký pes, který se dnes v USA řadí k nejoblíbenějším plemenům také u nechovatelů ovcí. Kovbojové přivezli s koňmi tohoto psa také do Evropy. Vyskytuje se proto hlavně v jezdeckých kruzích, protože bez problémů běhá vedle koně a netíhne k pytláčení a netoulá se. Australský shepherd je plný temperamentu, vytrvalý, přátelský k lidem, přitom bdělí a ve skrzi připravený k obraně, trpělivý, hodný k dětem a družný s domácími zvířaty. Tento lehce cvičitelný pes se rychle učí, rád a chrání vše, co se chránit dá. Potřebuje bezpodmínečně pohyb a zaměstnání.

Vlastnosti

Co se týče vlastností tohoto plemene, Verhallen (2007) konstatuje, že jde o velmi inteligentního, chytrého a učenlivého psa. Je ostražitý, nic mu neunikne, obvykle však štěká jen při hrozcím nebezpečí. Je velmi věrný a silně se fixuje na svého pána a jeho rodinu. Při práci je tvrdý a neúnavný. Je-li plemeno odsouzeno k procházce třikrát denně kolem domu, stává se z něj pak velmi otravný pes. Australský ovčák je plný energie a musí se něčím zaměstnat. Může to být hodina intenzivní hry nebo jiná činnost, při níž si namáhá tělo i mozek. Toto plemeno je v podstatě určeno pro sportovně založené lidi, kteří se svým psem rádi něco podnikají. Dále autor uvádí, že jde o mnohostranně nadané plemeno, které lze přihlásit do různých disciplín psího sportu. Vhodná je pro něj soutěž v obratnosti, hry s míčkem, ale i při zkouškách z poslušnosti si dokáže australský ovčák vést dobře.

Co do temperamentu a vytrvalosti australské ovčáky jen tak někdo nepřekoná. Přestože jsou velmi přátelští k lidem, jakmile se objeví důvod k neklidu dovedou být ostražití a odvážní (Metzová a Minerva, 2010).

Podle Hartnagle-Taylorové (2013) je australský ovčák perfektním plemenem pro rodiny nebo lidi, kteří mají rádi venkovní aktivity a rádi soutěží. Mezi soutěže patří: výstavy, obedience, pasení, frisbee a agility pro dospělé psovody i dětské handlersy. Agility testuje u austráláka dychtivost a atletické schopnosti na třech úrovních obtížnosti.

Australská kelpie (AKE)

Historie

Předky tohoto vynikajícího ovčáckého psa byly dle Krámera (1995) krátkosrsté skotské kolie, ze kterých australští chovatelé ovcí odchovali cíleně psy pro své účely. První v Austrálii pořádaný „Sheep Dog Trial“ vyhrála v roce 1872 fena jménem kelpie. Jejím potomkům se jednoduše říkalo kelpie. V Evropě je kelpie zřídka dosažitelný, v Americe je velmi žádaný chovateli ovcí a dobytka.

Toto plemeno, obecně ještě nepříliš rozšířené, je čilé, poddajné a rádo pracuje. Kelpiové jsou obzvláště inteligentní a chytrí. Jsou velmi oddaní a věrní pánovi a jeho rodině, jsou poslušní. Průměrný kelpie má stabilní a vyrovnanou povahu. Bedlivě pozoruje vše v okolí, při blížícím se nebezpečí štěká. Kelpie potřebuje značné množství pohybu, aby se cítil šťastný. Máte-li s tímto psem dobrý vztah a je-li dostatečně zaměstnán, pak se nemusíte obávat, že vám uteče na procházce nebo se od vás příliš vzdálí, i když je bez vodítka. Původním úkolem kelpiů bylo hlídání stád ovcí. K této činnosti je toto plemeno vybaveno mimo jiné obrovskou výdrží a obratností. Proto má také mimořádné nadání na psí sporty, jako jsou různé míčové hry a obratnost. Tyto vlohy jsou jedinci tohoto plemene schopni uplatnit i při soutěžích (Verhallen, 2007).

Vlastnosti

Standard praví: kelpie je velmi pozorný, nesmírně ostražitý, horlivý a velice inteligentní pes s jemnou a učenlivou povahou, poslušný a oplývající téměř nevyčerpatelnou energií. Projevuje se neobyčejnou věrností a oddaností při plnění uložených úkolů (Kučerová, 2012).

Jak uvádějí Kubištová a Zochová (2013), kelpie má vynikající výsledky v agility i ve flyballu, což vychází hlavně ze zcela jedinečné dynamiky pohybu, a tedy i ze stylu skoku, který vychází z přirozených dispozic plemene a ze zcela odlišného stylu práce se stádem.

2.8.2 Plemena využívaná v kategorii medium a small

Šeltie (SHE)

Shetlandské ostrovy severně od Skotska jsou proslulé jejich malými koňmi, dobyt看em a ovceci. Úlohou malých shetlandských psů bylo ohlídat dům a statek, zahrady a pole ochránit před věčně hladovými ovceci, chytat potkany a myši. Tito malý pomocníci byli houževnatí, chytrí, pohybliví, rychlí a poslušní. Námořníci si je rádi kupovali jako suvenýry. Když shetlandští zavětřili zdroj příjmů, zkřížili své psy s malým španělem, papillonem a trpasličími špicemi, aby mohli nabídnout hezké barevné psy. Dnes se ještě objevují na základě „vylepšování“ typu křížením s kolie příliš velký šeltie. Šeltie je v Anglii a Severní Americe mnohem oblíbenější než kolie a řadí se často mezi deset nejoblíbenějších psích plemen. Zde v těchto zemích se počítá spíše k těm vzácnějším plemenům. Přitom je robustní, chytrý, horlivý v učení, lehce voditelný domácí společník a odpovědný hlídač. Miluje pohyb a zaměstnání. Je zcela oddán osobě, ke které má vztah, a následuje ji na každém kroku (Krämer, 1995).

Verhallen (2007) o šeltii uvádí, že i když je šeltie velmi přizpůsobivá a zvykne si rychle na váš životní styl, je škoda nevyužít její inteligence a vůle pracovat. Ráda plní úkoly, a proto je ideální zapojit jí do některého ze psích sportů. Šeltie se zdaleka neumísťuje špatně, ne zřídka je mezi prvními. Hry s míčkem a obratnost jsou pro plemeno velmi vhodné, stejně jako soutěže v poslušnosti. Šeltie vám rozhodně neudělá ostudu.

Hejduková (2015) konstatuje, že inteligenci šeltie, nebo chcete-li ohromnou ochotu se učit, pak zúročíte nejen v běžném životě, ale i mnoha kynologických sportech. Exceluje v agility, a to zejména díky své rychlosti a mrštnosti. Radost z pohybu spojená s odměnou za vykonanou práci z šeltie lehce udělá závodního fanatika.

Parson Russel teriér (PRT)

Historie

Nejprve anglický The Kennel Club, posléze i Mezinárodní kynologická federace FCI – provizorně od roku 1989 – byl uznán předchůdce a blízký příbuzný mnoha moderních plemen teriérů – teriér reverenda Johna Russella. Podle některých autorů byla Russellova varieta jen obměnou foxteriéra, která se lišila kratšíma

nohama a okrouhlejší hlavou. I když se na konci 20. století začalo plemeno exteriérově vyrovnávat, nelze je dosud označit za jednotné. Anglický The Kennel Club uznal plemeno „Parson Jack Russell Teriér“ v roce 1990, od roku 1999 je vede pod jménem „Parson Russell teriér“. Od roku 1990 tak provizorně učinila i FCI a oficiálně ho pak uznala v červnu 2001. Nejprve po druhé světové válce ve Velké Británii a nyní na počátku třetího tisíciletí zažívá obnovenou vlnu zájmu. Ovšem už nikoli jako vášnivý a pracovitý pes lovecký – což byl hlavní a v podstatě jediný cíl jeho tvůrce, ale jako pes společenský (Císařovský, 2008).

Vlastnosti

Pettersallová (2007) uvádí, že tento teriér je aktivní, živý a podnikavý. Je inteligentní a navíc mazaný. Pozorně sleduje, co se děje v jeho okolí a výborně hlídá. Odedávna pracovalo toto plemeno samostatně (norování) a dodnes je to pes velmi samostatný, sebevědomý, odvážný až troufalý s dominantním chováním. Jinak je skromný a spokojí se s málem. Tento aktivní, hbitý a silný pes je velmi vhodný pro míčové sporty a obratnost. Na vesnickém statku může být velmi užitečný chytáním myši a krys, hodí se i jako pes do rodiny. Na celém světě je Parson Russell znám jako aktivní a spolehlivé plemeno, které si uchovalo pracovní instinkty a pracuje s nadšením. Je to velmi přizpůsobivý pes a snadno přivykne různým okolnostem a prostředí. Je velmi inteligentní a ovšem také velmi otužilý. Pokud jste aktivní osobnost, která má vlastního Parson Russella, pak nejlepším způsobem cvičení jsou pro vás oba soutěže agility. Na tomto poli bývá Parson Russell velmi úspěšný.

Stejně tak Spolek (2007) konstatuje, že sportovní vlastnosti PRT přímo předurčují k agility. Už zmiňovaná rychlost a vytrvalost, ochota pracovat a velmi dobrá ovladatelnost jsou dobrou základnou pro výcvik agility.

Pudl

Historie

Pudlu podobní psi byli již v antice průvodci šlechtických dam. Od 16. století je často nacházíme na obrazech starých mistrů. Byli obzvláště oblíbenými v baroku a rokoku. Pocházejí ze starých vodních psů, kteří ovlivnili mnoho loveckých a ovčáckých plemen. Mnohostrannost, přizpůsobivost, příruční velikost a skutečnost,

že mu nevypadává srst, pudla určily k upřednostňovaným společenským psům (Krämer, 1995).

Dle Císařovského (2008) byl nejmenší ráz pudlíků pro svou srst podobnou vlně a roztomilý vzhled, zván Francií chien mouton, beránek. Zřejmě spojitost je i s „vousem“; do 17. století byli ve Francii zvaní barbetem mnozí huňatí a fousatí psi, bez ohledu na jejich skutečný původ.

Šlo tedy jistě o příbuzného či obdobu vodního psa, nazvaného o něco později v Německu Canis Familiaris Aquaticus, Pudel, který byl považován za potomka staroněmeckých dlouhosrstých ovčáckých psů a brakýřů. Vývojově tedy pudl patří k loveckým specialistům ve skupině honičů, a to dokonce ke klíčovým plemenům skupiny vodních psů.

Stejný autor uvádí, že koncem 18. století, rozhodně pak ve století následujícím, přestává být pudl v důsledku vysušování mokřin a úbytku loveckých příležitostí všestranným loveckým psem. Svou roli sehrála i nastupující konkurence jiných loveckých plemen, zvláště všestranných ohařů a španělů. Pudl definitivně vstupuje mezi plemena salonní, společenská. Na přelomu 19. a 20. století byli pudlové rozlišováni jednak podle velikosti, jednak podle srsti, a to na šňůrové, vlnité a hedvábné. První chovatelský klub pudlů nebyl kupodivu založen ve Francii ani v Německu, ale roku 1876 ve Velké Británii, kde byl také v roce 1886 vydán první standard.

Vlastnosti

Tato plemena mají mimořádné nadání, jak uvádí Verhallen (2007), na psí sporty, především pro míčové hry a obratnost, mohou však vyniknout i v poslušnosti na vysoké úrovni a v obedienci. Jsou velmi vhodnými psi do rodiny. K původnímu účelu jako lovečtí psi se v současné době již nevyužívají.

Podle Lukešové (2016) lze s pudlem provozovat prakticky jakýkoli psí sport. Agility: velmi populární sport, který majitelé pudlů už dávno objevili. Pudlové jsou k vidění na parkuru poměrně často, a třebaže nedosahují takové rychlosti jako border kolie nebo belgičtí ovčáci malinoá, nejsou tak hektičtí, ale jsou spolehliví a na dráze výborně ovladatelní.

V konkurenci na závodech agility, jak konstatuje Trauškeová (2016), má pak největší šanci se prosadit pudl trpasličí a střední.

Mudi

Historie

Mudi konstitucí splňuje všechny znaky původního ovčáckého psa evropského původu a patří tedy do rodiny Německého ovčáka, Belgického ovčáka, Hovavarta starobylého typu, nebo obdobného psa, známého kdysi na území Čech, dnes takzvaného chodského psa. Struktura srsti ovšem napovídá, že v minulosti nepochybně došlo ke křížení s Kuvasem. Jako poměrně nenápadný, venkovský pes unikal mudi pozornosti odborníků až do počátku 20. století. Svůj zájem na něj zaměřili až po vyřešení sporů kolem puliho a pumpo po roce 1921. Překvapením zjistili, že tento „třetí“ maďarský ovčák se ve velmi ustálené formě vyskytuje v celé zemi, aniž by o něm, kdo dříve uvažoval jako o psu, kterým skutečně je, totiž o staromaďarském ovčákovi. Z tohoto hlediska jej poprvé popsal ředitel místního muzea v malém městě Balassagyarmat, Dezső Fényesi, který mu přisoudil i dnešní jméno (Císařovský, 2008).

Vlastnosti

O mudim Verhallen (2007) uvádí, že je učenlivý, vysoce inteligentní a oddaný svému pánovi, výchova by tedy neměla být problémem. Rozhodně je však na místě energičnost a ráznost. Mudi bývá někdy paličatý. Odnaučit jej přílišnému štěkání vyžaduje větší pozornost. Tento pes má dostatek energie na to, aby dokázal hodiny běhat a něčím se zabývat, avšak přizpůsobí se, má-li pohybu méně. Miluje hry s míčkem nebo dovádění bez vodítka. Mudi je vynikající hlídačem a věrným společníkem, který se dobře uplatní i při rekreačních hrách obratnosti.

Podle Sajdokové (2007) moderní sporty, jako je agility, flyball nebo dogfrisbee, jsou ideální náhradní způsob, jak mudimu dopřát dostatek pohybu spojeného s učením a přemýšlením.

Malý kontinentální španěl – Papillon

Historie

Existují dvě formy malého kontinentálního španěla: Papillon se vztyčenými ušima, „motýlkovitý psík“ a „Phaléne“ (noční motýl) se zavěšenými ušima, původní forma. Malí španělé rozradostnili již ve 12. století jemné dámy španělského dvora. Ve 14. a 15. století patřili k dennímu obrazu ve většině evropských šlechtických domů, jak je vidět na mnohých malbách věhlasných malířů. Sám Rubens prý jednoho vlastnil, stejně tak madam Pompadour a Marie Antoinette. Bylo na ně pohlíženo jako na privilegium majetných a v průběhu francouzské revoluce byli téměř vyhubeni. Teprve v 19. století se stali papilloni se stojícíma ušima populárními. Zkřížením se špicem a čivavou jsou dnes mnohem hojnější než phalene (Krämer, 1995).

Císařovský (2008) uvádí, že obrazy mistrů ukazují, že od počátku 16. století obliba motýlka mezi evropskou, a zvláště francouzskou šlechtou byla ohromná.

Vlastnosti

Verhallen (2007) uvádí, že toto plemeno je inteligentní a učenlivé, výchova proto není problematická. Má dobromyslnou a mírnou povahu a lze jej vychovávat jemnou rukou. I když prvotní u tohoto plemene je úloha společenského psa, pod správným vedením jsou malí kontinentální španělé schopni výborných výkonů i ve psích sportech, například v obratnosti a hrách s míčkem.

Podle poznatků Kratochvílové (2013) je asi nejčastěji provozovanou sportovní disciplínou s papillonem agility a jsou v něm dobří. Jejich nasazení na parkuru, rychlost a soustředění jsou obdivuhodné.

Pyrenejský ovčák (PO)

Na celém Pyrenejském poloostrově se vyskytuje typ poměrně malého, poměrně bohatě osrstěného ovčáckého psa, který v různých oblastech vytváří nesčetné variety v nejrozmanitějších kombinacích výšky, zbarvení a částečně i typu osrstění. Přesto je u všech na první pohled zřejmé, že vychází z téhož společného základu. Tím byl ovčácký pes kočovných pastevců, kteří procházeli Evropou od východu na západ už od 3. tisíciletí př. n. l. a jako součást své kultury, vyznačující se také poměrně vyspělým zemědělstvím, přiváděli s sebou i ovčácké psy asijského původu. Je dílem zvláštní, dílem příznačné, že jako dvě samostatná plemena byly

uznány dvě variety pyrenejského ovčáka pro rozdílnost v osrstění obličejové partie, tedy vlastně jako vousatý a hladký. První standard byl vytvořen mezi lety 1921 až 1925 a zůstává v platnosti jen s malými změnami dodnes (Císařovský, 2008).

Verhallen (2007) konstatuje, že plemeno je charakteristické svou skromnou povahou a také snahou vyhovět pánovi, nadprůměrnou inteligencí vynalézavostí. Pyrenejský ovčák je otužilý, tvrdý, rozhodně ne přecitlivělý. Je živý, obratný a miluje pohyb. Ostražitě pozoruje vše, co se děje v jeho okolí, je skvělý hlídač. Pyrenejští ovčáci se skvěle osvědčili jako psi-záchranáři. Vynikají také v psích sportech, například v obratnosti a v hrách s míčkem.

Jsou to psi velice přizpůsobiví a učenliví. Když se k tomu přidají všestranné schopnosti, pak nikoho nemůže překvapit, čeho všeho je tento poměrně malý pes schopen. Zejména s ohledem na svou malou výšku a jakousi nenápadnost má neskutečný záběr schopností. Protože je velmi vnímavý, je schopen naučit se mnoho povelů a cviků. Může proto excelovat v dogdancingu či obedienci (poslušnosti). Svou obratnost a rychlost a také oblibu ve skákání a šplhání dobře uplatní na dráze agility, v dogfrisbee či flyballu (www5, 2018).

3. Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je zpracovat literární přehled o využití psa a formách psích sportů v ČR. Dále je podrobněji popsán psí sport agility, jeho pravidla, organizace soutěží a přehled o plemenech psů využívaných v jednotlivých kategoriích agility.

Na základě výsledkových listin bylo provedeno zpracování a vyhodnocení výsledků z Mistrovství České republiky v agility a zhodnocen vliv pohlaví, věku a plemene na výkon psa v soutěžích agility.

4. Materiál a metodika

Podkladovým materiálem v této bakalářské práci byly výsledkové listiny z Mistrovství České republiky v agility, a to v letech 2010 až 2016.

Psi byli pro zpracování rozděleni do několika skupin podle věku, pohlaví a plemene. Do sledování byli zahrnuti všichni psi zúčastňující se těchto akcí ve sledovaných letech vyjma 3 psů, ke kterým se nepodařilo dohledat informace.

Během pořádání Mistrovství ČR v agility v těchto 7 letech bylo celkově vyhodnoceno nejpočetnější plemeno, pohlaví a věk psů v rámci 3 kategorií.

Data byla získána výsledkových listin české databáze Klubu agility ([www7, 2017](#)) a na portálu Working dog ([www8, 2017](#)).

Tato data byla zpracována programem Microsoft Office Excel 2010.

5. Výsledky a diskuse

5.1 Základní charakteristika sledovaného souboru

Pro zjištění sledovaných základních charakteristik souboru byla data rozdělena do tří skupin podle velikostní kategorie na mistrovství ČR v agility. První skupinu tvoří psi kategorie large (od 43 cm v kohoutku), druhou medium (psi od 35-42,99 cm v kohoutku) a třetí small (psi do kohoutkové výšky 24,99 cm). Zjišťovány byly jak celkové počty soutěžních psů, počet fen a psů v kategoriích, tak i zastoupení jednotlivých plemen a věkové kategorie.

Mistrovství republiky se koná jednou do roka v rozmezí září–říjen jako vrchol závodní sezóny. Od roku 2017 je nutné se kvalifikovat na tento závod z kvalifikačních závodů. Jejich počet se mění podle aktuální koncepce, kterou stanovuje klub agility ČR. Mistrovství České republiky v agility je mezinárodní závod, a tak se jej často zúčastňují i zahraniční závodníci. Titul Mistra republiky však může získat pouze občan ČR.

5.2.1 Počet a základní charakteristika psů soutěžících na MČR v kategorii large

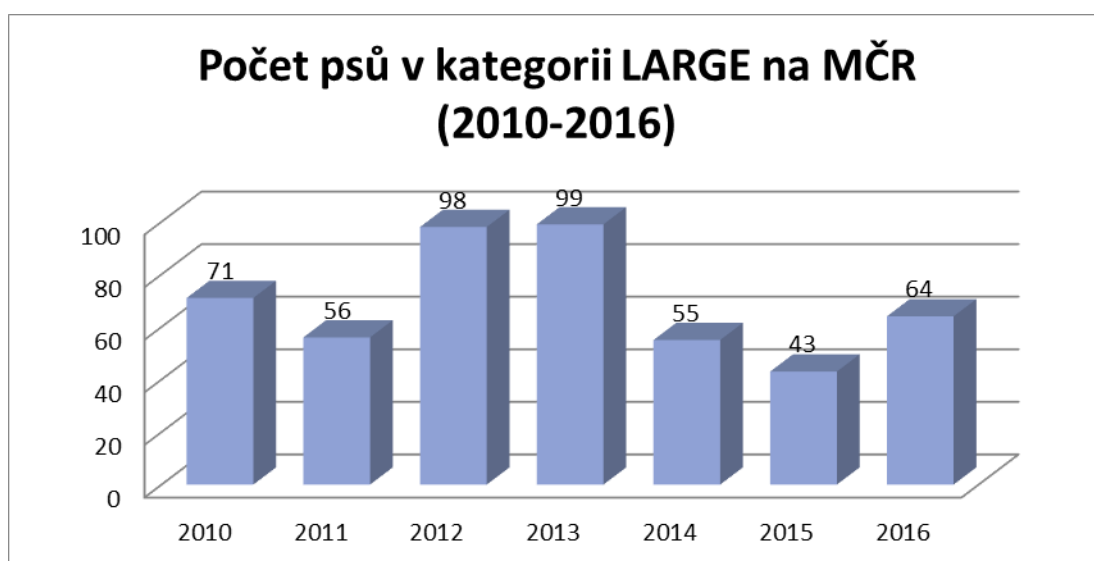
Do hodnocení byli zařazeni všichni psi s výjimkou dvou zahraničních účastníků, u nichž nebyly dohledány informace k jejich psům.

Počet psů v kategorii large

Z grafu č. 1 vyplývá, že nelze vysledovat stálý trend, počet startujících psů se kolísavě měnil v průběhu let 2010-2016. Lze to přisuzovat úpravě kritérií, která umožňují start na mistrovství republiky. K velkému snížení počtu startujících psů v roce 2015 mohlo dojít z důvodů zpřísnění kritérií umožňující start na MČR. V kategorii large je největší zastoupení psů proto, že se může kvalifikovat více psů oproti kategoriím medium a small.

Graf č. 1

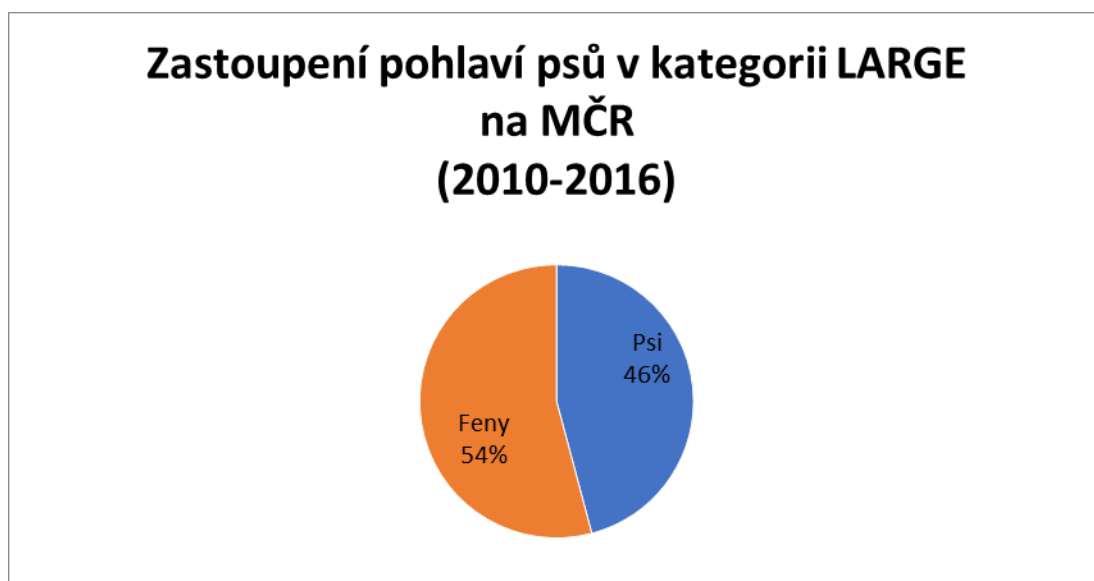
Pohlaví psů v kategorii large

Z grafu č. 2 vyplývá, že v kategorii large v rozmezí let 2010-2016 je větší převaha fen až o 8 %. Větší podíl fen může být způsoben jemnější stavbou těla a tím i větší obratností mezi překážkami. Podle Klimešové (2010) je u většiny plemen pes hůře zvladatelný než fena především v období dospívání a u některých plemen může být rozdíl v povaze psa a feny naprosto markantní.

Tabulka č. 1 – Pohlaví psů účastnících se mistrovství ČR v letech 2010-2016

		relativní hodnota (ks)	absolutní hodnota (%)
Celkem jedinců		484	100
Pohlaví	Psi	222	45,9
	Feny	262	54,1

Graf č. 2

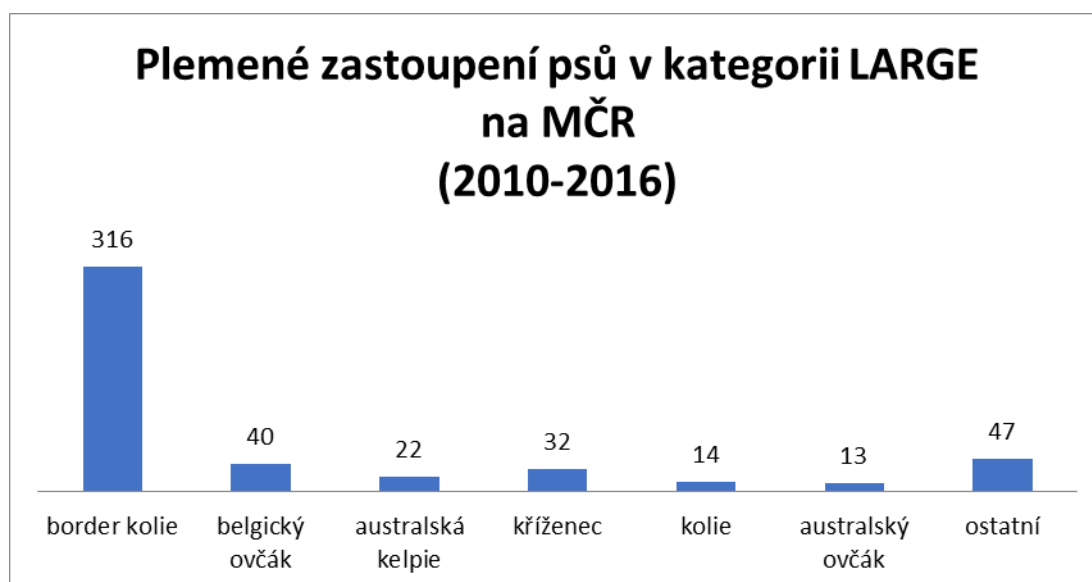
Plemenné zastoupení v kategorii large

Z grafu č. 3 vyplývá, že největší zastoupení má plemeno border kolie, které v průběhu sledovaných 7 let mělo na MČR 316 zástupců plemene. Jak uvádí Sundance (2010), border kolie, australský ovčák a honáčtí psi byli vyšlechtění k rychlosti a obratnosti pro pasení – vlastnosti, které se skvěle uplatní i při agility. Po border kolii následují ostatní plemena, která jsou zastoupena v počtu méně jak 20 jedinců plemen za období 2010-2016. V kategorii ostatních jsou zástupci plemen např. bearded kolie, chorvatský ovčák, irský teriér, pudl, mudi a další. Plemeno belgický ovčák je druhé výrazné plemeno, jsou v něm zařazeny všechny varianty plemene s tím, že největší zastoupení má belgický ovčák malinois v počtu 21 jedinců za období 2010-2016. Po belgickém ovčákovi následují kříženci a další ovčácká plemena psů australská kelpie, kolie (varianta dlouhosrstá i krátkosrstá) a australský ovčák.

Tabulka č. 2 – Plemenné zastoupení psů účastnících se mistrovství ČR v letech 2010-2016

		relativní hodnota (ks)	absolutní hodnota (%)
celkem jedinců		484	100
Plemena psů	border kolie	316	65,3
	ostatní	47	9,7
	belgický ovčák	40	8,3
	kříženec	32	6,6
	australská kelpie	22	4,5
	kolie	14	2,9
	australský ovčák	13	2,7

Graf č. 3

Věk psů v kategorii large

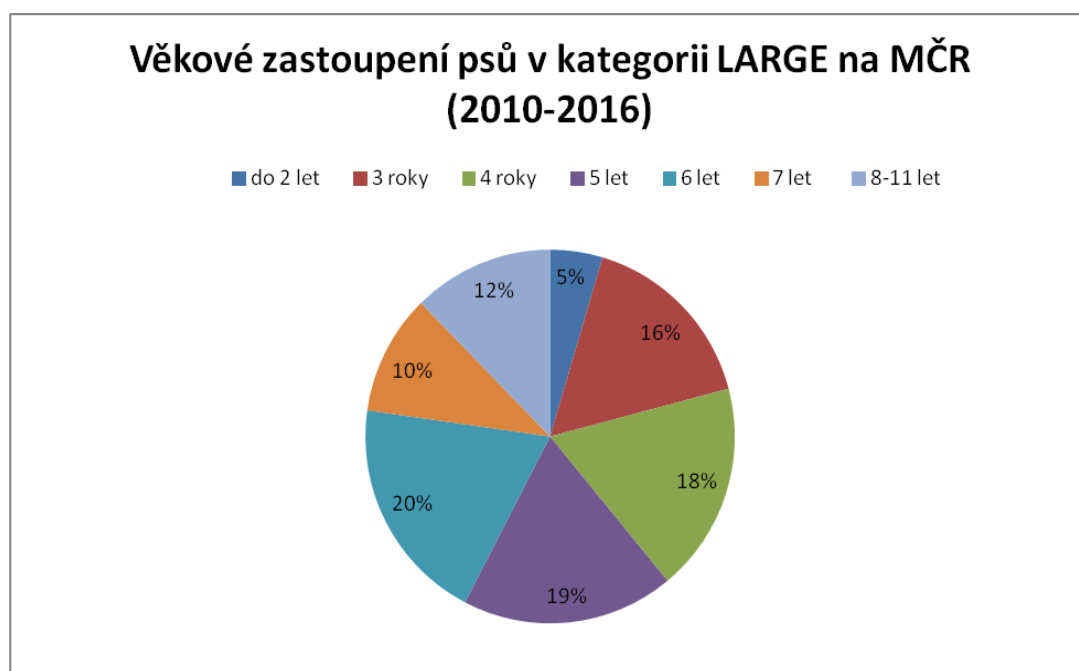
Graf č. 4 ukazuje velice vyrovnané hodnoty v rozmezí 3-6 let věku psa. Hodnoty se liší pouze 1-2 %. Nejvíce psů účastnících MČR v letech 2010-2016 je ve věku 6 let, nicméně rozdíl oproti věkovým kategoriím 5 a 4 let je nepatrný. Potvrzuje se tedy teorie, že v kategorii large jsou psi nejvýkonnější v rozmezí 3 až 6 let věku. Od věku 7 let pak rapidně klesá počet startujících psů. Je však potěšující, že ve sledovaném období se účastní i psi, kteří dosahují věku 11 let. Dobré je však podotknout, že v posledních 3 letech se věk u psů startujících na MČR snižuje a zastoupení věkové kategorie 8-11 let je nižší, a to zřejmě z důvodu

náročnosti parkurů. V této kategorii je i celkově nejmenší podíl psů ve stáří 8 let a více.

Tabulka č. 3 - Věkové zastoupení psů účastnících se mistrovství ČR v letech 2010-2016

		relativní hodnota (ks)	absolutní hodnota (%)
Celkem jedinců		484	100
Věk	0-2 roky	22	4,6
	3 roky	78	16,1
	4 roky	88	18,2
	5 let	90	18,6
	6 let	95	19,6
	7 let	51	10,5
	8-11 let	60	12,4

Graf č. 4

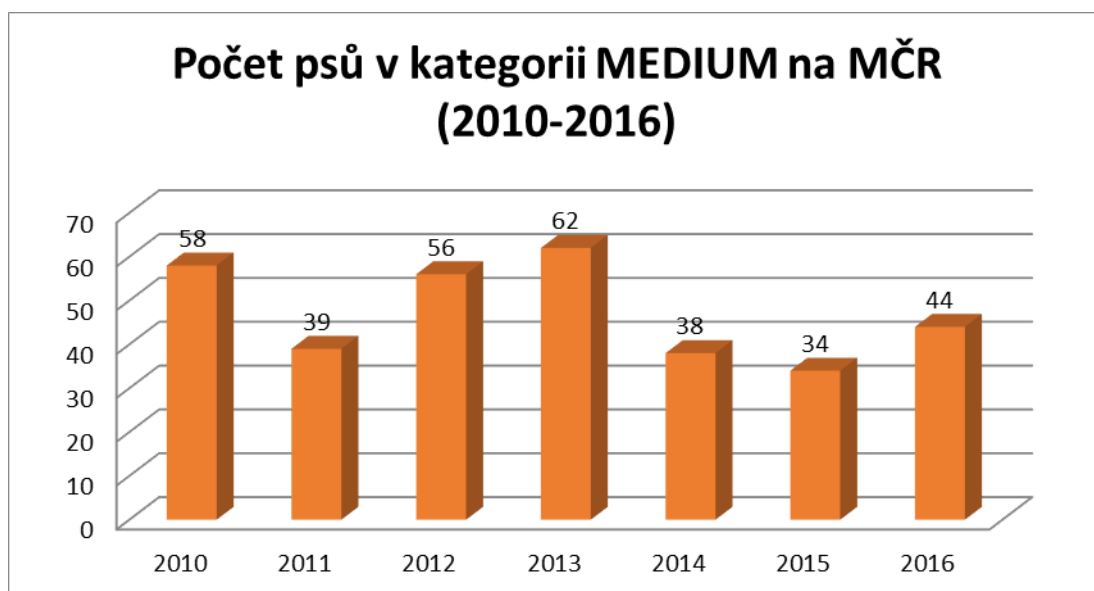

5.2.2 Počet a základní charakteristika psů soutěžících na MČR v kategorii medium

Počet psů v kategorii medium

Na grafu č. 5 je znázorněn kolísající počet psů závodících v kategorii medium. Stejně jako v kategorii large došlo v roce 2014 k značnému propadu účastníků z důvodů omezení počtu startujících na základě zpřísnění kritérií upřednostňujících kvalitu účastníků před kvantitou. Počet jedinců je nižší, což je dáno celkovým počtem jedinců v této kategorii. Podle počtu jedinců se tak jedná o nejméně zastoupenou kategorii startující na MČR. Přisuzovat to můžeme tomu, že v této kategorii mohou běžat pouze psi v rozmezí 35- 42,99 cm v kohoutku.

Graf č. 5

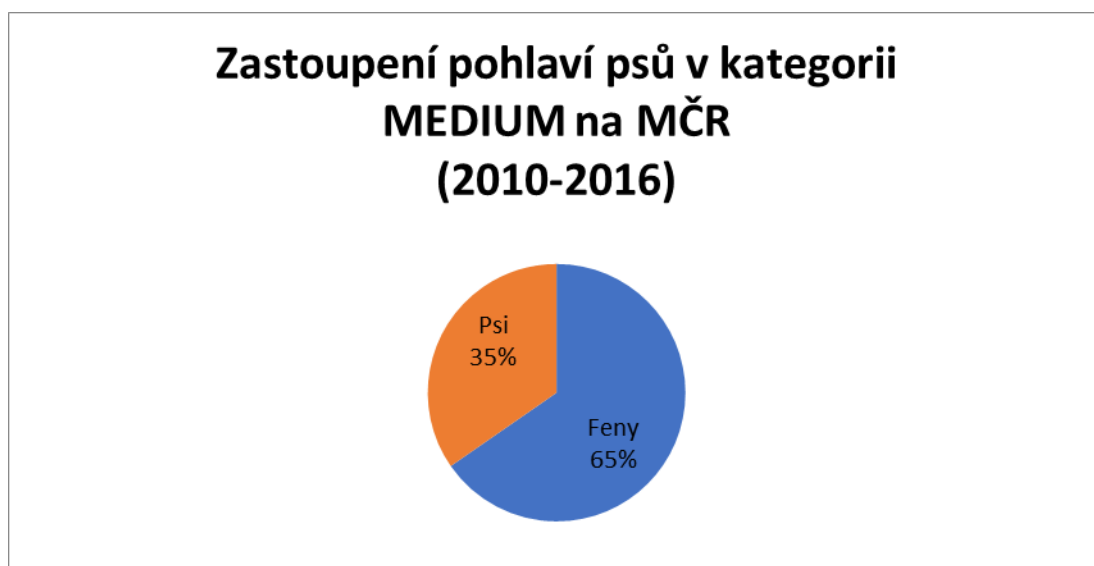
Pohlaví psů v kategorii medium

Zastoupení pohlaví psů je znázorněno na grafu č. 6. Počet fen startujících v této kategorii je 65 %, což je oproti kategorii large o 22 % více. Může to být dáno i zastoupením plemen viz graf č. 7 kategorie ostatní, u kterých se k tomuto sportu hodí spíše feny, a to i díky své nižší kohoutkové výšce.

Tabulka č. 4 - Pohlaví psů účastnících se mistrovství ČR v letech 2010-2016

		relativní hodnota (ks)	absolutní hodnota (%)
Celkem jedinců		329	100
Pohlaví	Psi	114	34,7
	Feny	215	65,3

Graf č. 6

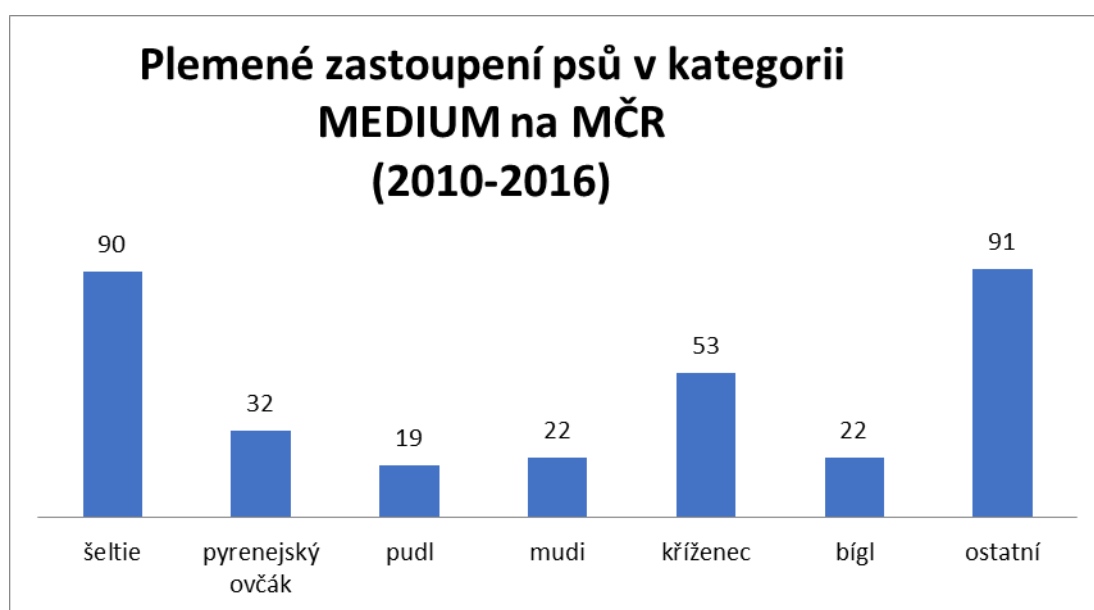
Plemena v kategorii medium

Z tabulky č. 5 je patrné, že v kategorii medium mají největší zastoupení šeltie s 27,4 %, následují kříženci s 16,1 % a pyrenejský ovčák s 9,7 %. Do kategorie ostatní jsou zařazena plemena s počtem menším než 19 startujících jedinců např.: kokršpaněl, australská kelpie, foxteriér, kooikerhondje, patterdale teriér, manchester teriér aj. Z toho je patrné, že co se týče palety plemen, je tato kategorie velmi pestrá.

Tabulka č. 5

		relativní hodnota (ks)	absolutní hodnota (%)
Celkem jedinců		329	100
Plemena psů	ostatní	91	27,7
	šeltie	90	27,4
	kříženec	53	16,1
	pyrenejský ovčák	32	9,7
	mudi	22	6,7
	bígl	22	6,7
	puđl	19	5,7

Graf č. 7

Věk psů v kategorii medium

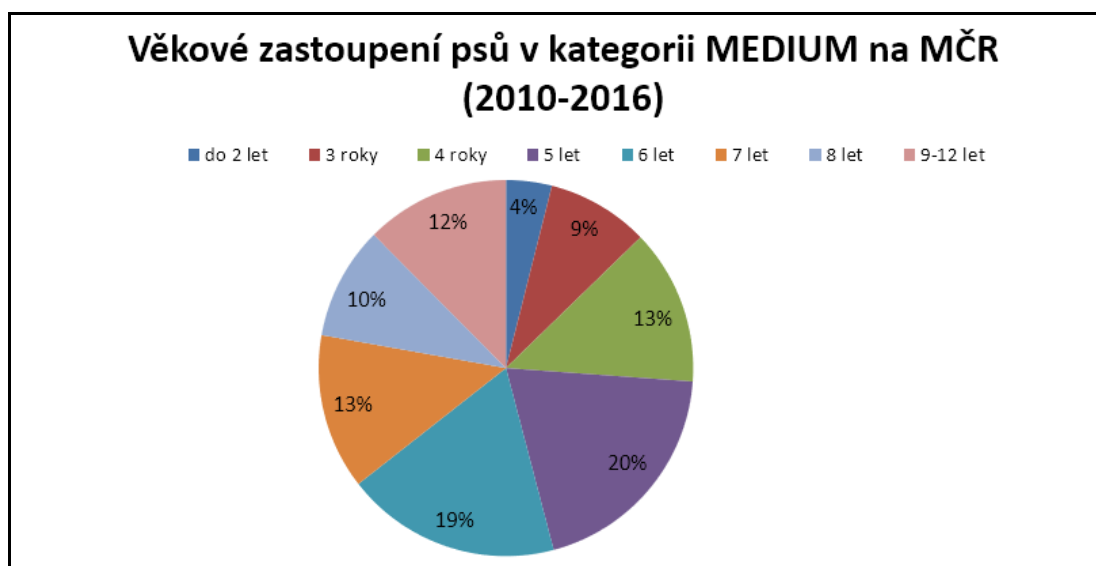
Graf. č. 8 ukazuje, že největší počet jedinců je ve věkové kategorii 5 a 6 let a celkově tak tvoří 39 % startovního pole. Markantní je pak i opět snížení počtu jedinců od 7 let. V kategorii medium se objevili i jedinci ve věku 12 let, a pokud bychom srovnali s kategorií large, tak je zde o 9,8 % větší zastoupení starších psů ve věku 8 let a více.

Tabulka č. 6

		relativní hodnota (ks)	absolutní hodnota (%)
Celkem jedinců		329	100
Věk	0-2 roky	13	3,9
	3 roky	29	8,8
	4 roky	44	13,4
	5 let	65	19,8
	6 let	61	18,5
	7 let	44	13,4
	8 let	32	9,7
	9-12 let	41	12,5

Graf č. 8

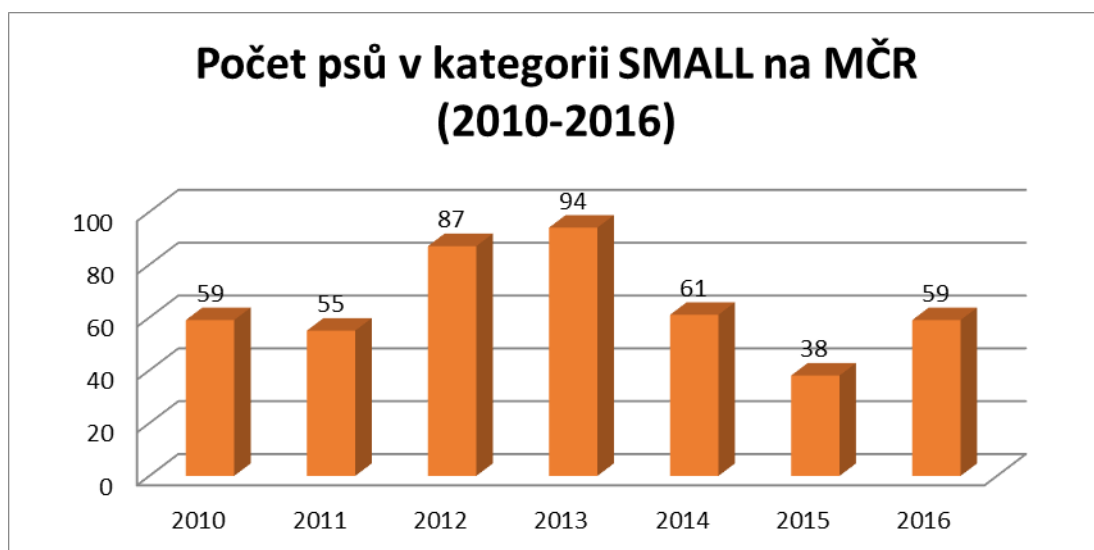
5.2.3 Počet a základní charakteristika psů soutěžících na MČR v kategorii small

Ve věkové kategorii byl vyrazen jeden pes s nedohledaným datem narození.

Počet psů v kategorii small

V kategorii small je podle grafu č. 9 opět viditelné kolísání počtu jedinců, kteří se účastní MČR, kdy během roku 2015 byl znatelný velký propad. Co se týká počtu jedinců, je to po kategorii large nejpočetnější kategorie.

Graf č. 9

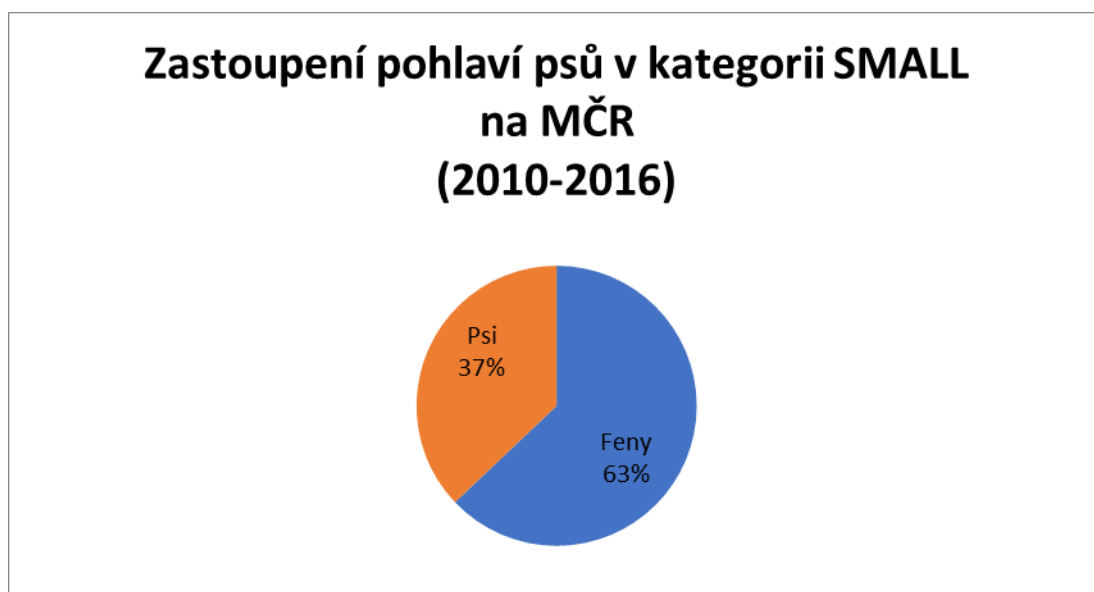
Pohlaví psů v kategorii small

V kategorii small podle grafu č. 10 je vidět, že rozdíl počtu fen a psů je velice podobný jako v kategorii medium a fen je o 24 % více než psů.

Tabulka č. 7

		relativní hodnota (ks)	absolutní hodnota (%)
Celkem jedinců		453	100
Pohlaví	Psi	168	37
	Feny	285	63

Graf č. 10

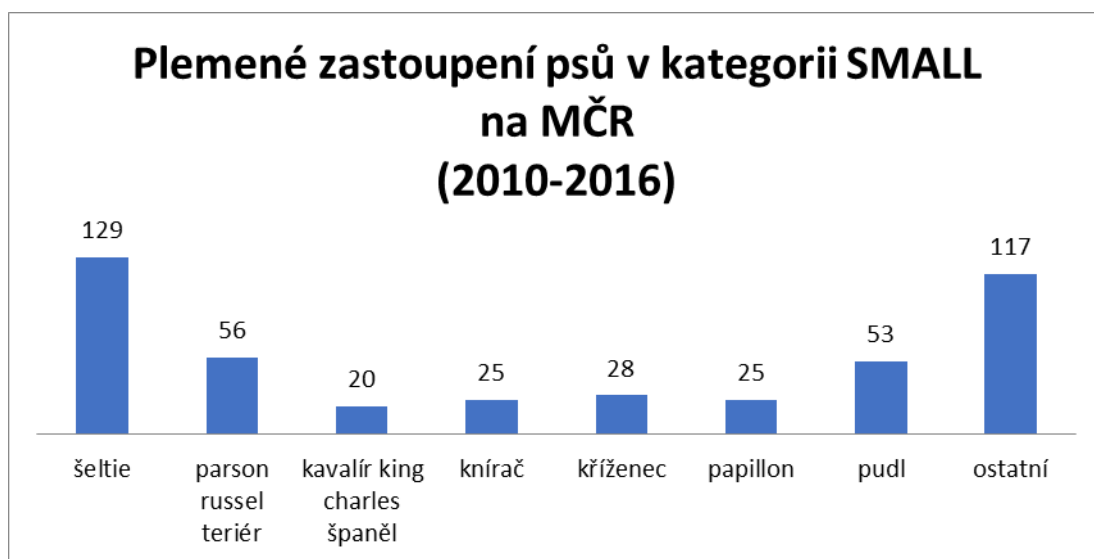
Plemena v kategorii small

Z tabulky č. 8 je zřejmé, že v kategorii small vyniká plemeno šeltie v počtu 129 jedinců. Hejduková (2015) tvrdí, že šeltie exceluje v agility zejména díky své rychlosti a mrštnosti. Po ní následuje kategorie ostatní, ve které jsou zařazeni psi v počtu 20 a méně jedinců plemene. Najdeme zde plemena, jako je šiperka, patterdale teriér, pinč, špic, jack russell teriér, yorkširský teriér aj. Velký počet jedinců má i třetí plemeno v pořadí Parson Russell Teriér v počtu 56 jedinců a za ním pudl s 53 zástupci plemene. V kategorii small je nejméně kříženců napříč kategoriemi, a to pouze 6,2 %.

Tabulka č. 8

		relativní hodnota (ks)	absolutní hodnota (%)
Celkem jedinců		453	100
Plemena psů	šeltie	129	28,5
	ostatní	117	25,8
	parson russel teriér	56	12,4
	pudl	53	11,7
	kříženec	28	6,2
	papilon	25	5,5
	knírač	25	5,5
	KKCHŠ	20	4,4

Graf č. 11

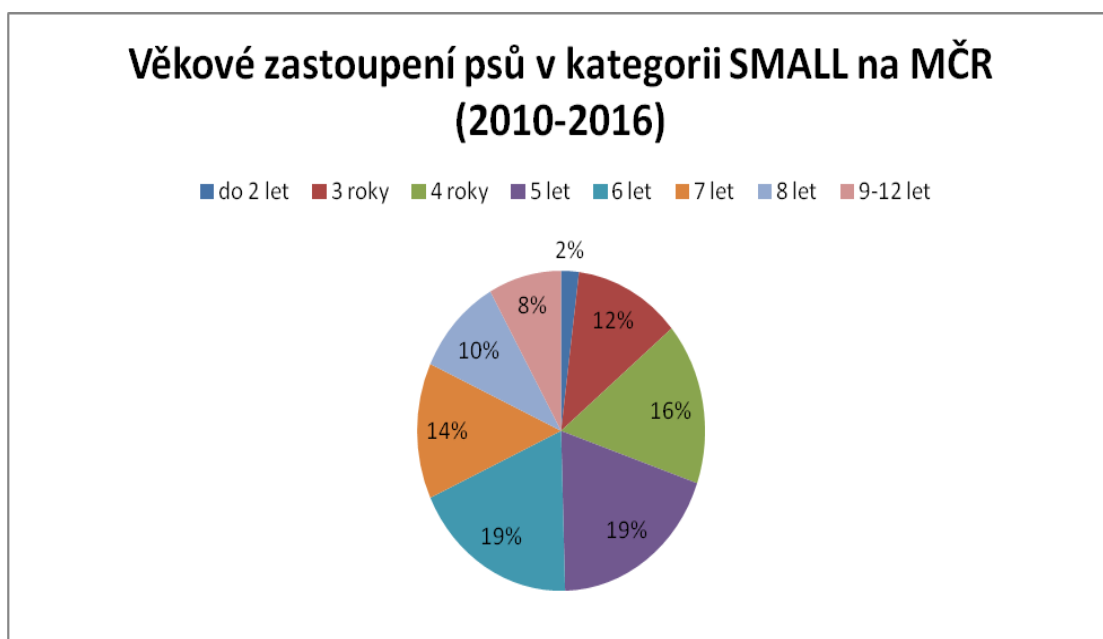
Věk psů v kategorii small

Graf č. 12 ukazuje, že psi do věku 2 let se účastní MČR velice výjimečně, a to v pouhých 2 %. V porovnání všech kategorií je to i skupina, ve které se psi do 2 let nejméně objevují. Nejpočetnějšími skupinami pak jsou psi ve věku 5 a 6 let, což je totožné s kategorií medium.

Tabulka č. 9

		relativní hodnota (ks)	absolutní hodnota (%)
Celkem jedinců		452	100
Věk	0-2 roky	9	2
	3 roky	54	11,9
	4 roky	74	16,4
	5 let	87	19,2
	6 let	84	18,6
	7 let	62	13,7
	8 let	45	10
	9-12 let	37	8,2

Graf č. 12

5.3. Vliv plemene, pohlaví a věku psů na umístění v soutěžích agility

Pro následující statistiky byli použiti pouze jedinci umístění od 1. do 10. místa na Mistrovství republiky v agility.

Tabulka č. 10 – Vliv plemene, pohlaví a věku psa na umístění v soutěžích

	Plemeno	Pohlaví	Věk
Umístění psa	0,084	0,025	0,202

Korelace vyjadřující vliv plemene, pohlaví a věku psů na úspěšnost v soutěžích byla zjišťována pro jedince, kteří se v soutěžích umístili do 10. místa.

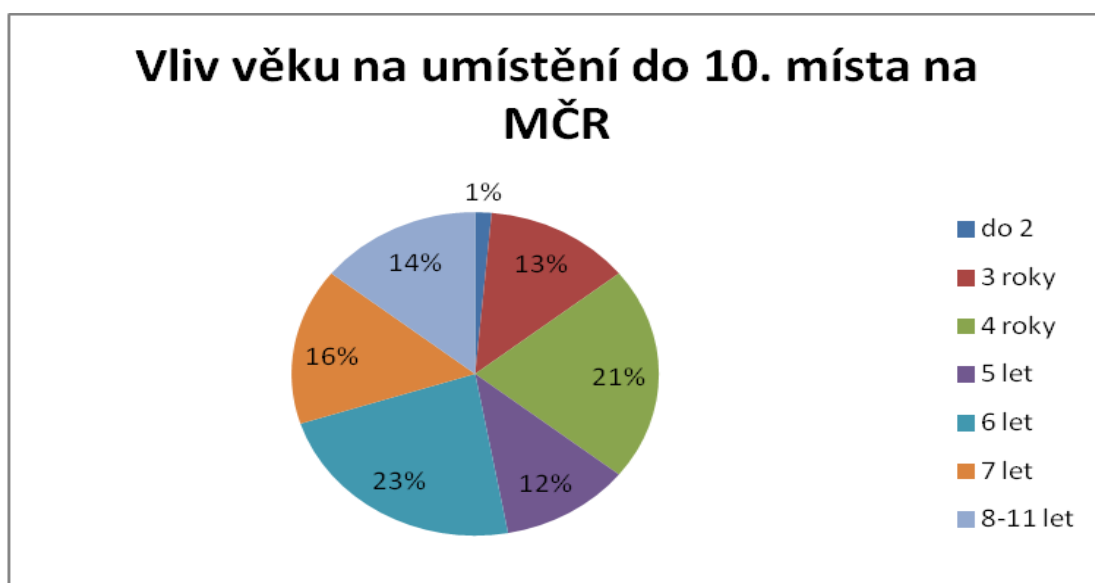
V tabulkách č. 10, 11 a 12 je znázorněn vliv plemene, pohlaví a věku na umístění psů od 1. do 10. místa na Mistrovství republiky. Korelační koeficienty jsou nízké a s výjimkou vlivu plemene u kategorie small ($r_{xy}=0,297+$) statisticky nevýznamné.

V kategorii large (tab. 10, graf 13) měl překvapivě největší, ale statisticky nevýznamný vliv na výkon psa jeho věk ($r_{xy}=0,202$), tzn. se stoupajícím věkem se mírně zvyšovala úspěšnost psa v závodech. V grafu č. 13 je dále vidět výrazné zastoupení psů ve věku 4 let, což oproti kategoriím medium a small mají dřívější

nastoupení výkonnosti. Může to souviset jak s nároky na psy, co nejdříve dosáhnout výkonu, obrovskou konkurencí v závodě, vysokými nároky na kondici psa, tak i s tím, že psi v kategorii large po 7 roce života většinou snižují výkon. Naopak plemeno ani pohlaví výkon psa prakticky neovlivnil.

Tabulka č. 10 - Vliv plemene, pohlaví a věku psa na umístění v soutěžích agility v kategorii large (r_{xy})

Graf č. 13

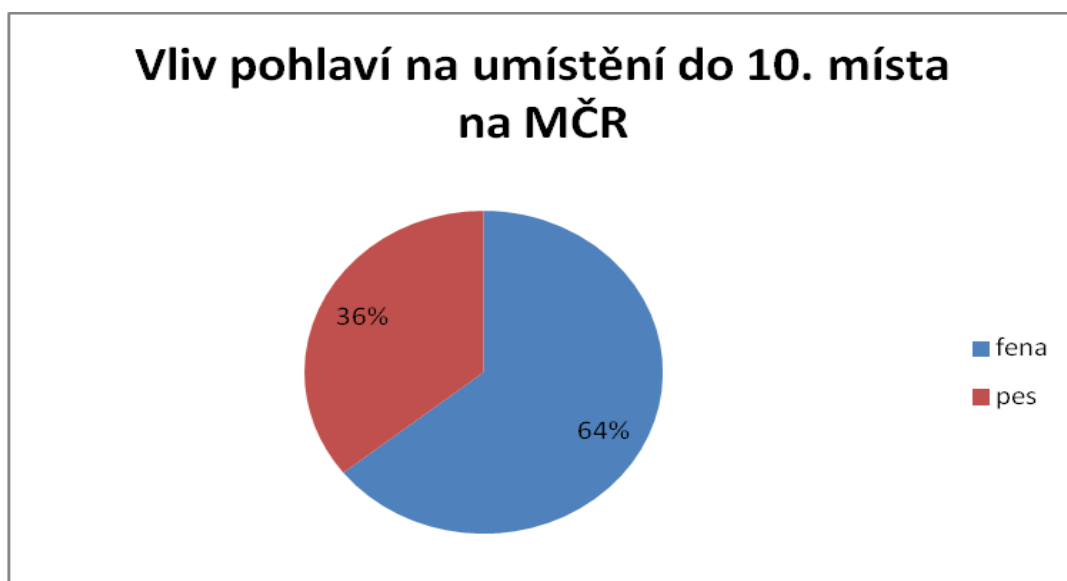

Nejnižší korelační koeficienty byly zaznamenány u kategorie medium (tab. 11, graf 14). V této kategorii je největším vlivem pohlaví psů. Feny jsou zastoupeny o 28 % více než psi.

Tabulka č. 11 - Vliv plemene, pohlaví a věku psa na umístění v soutěžích agility v kategorii medium (r_{xy})

	Plemeno	Pohlaví	Věk
Umístění psa	0,133	0,151	- 0,004

Graf č. 14

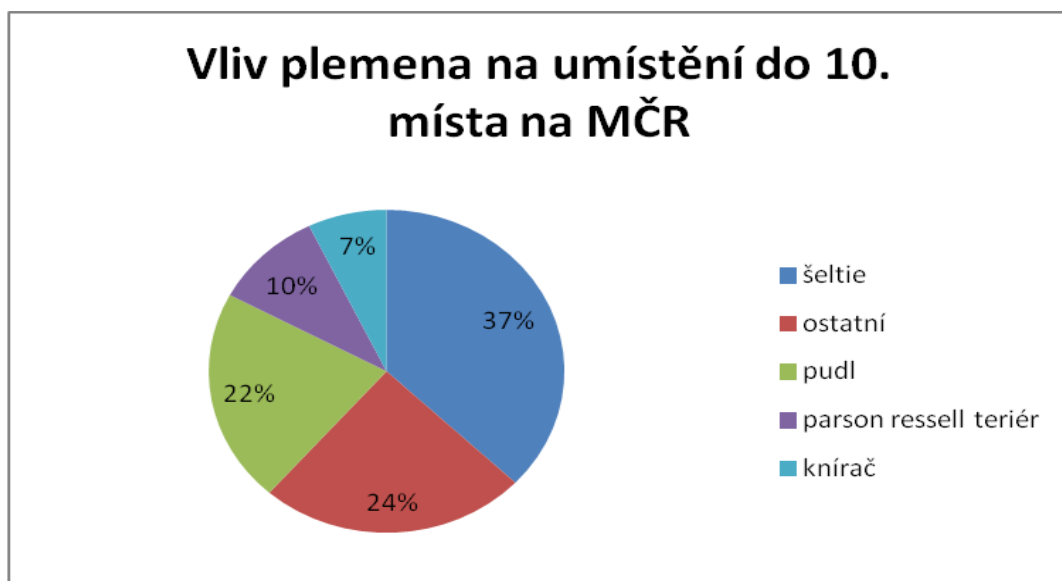

Jediný statisticky pravděpodobně významný vliv plemene na umístění psa ($r_{xy}=0,297+$) byl zjištěn u kategorie small (malí psi) – tab. 12 a graf 15. Největší zastoupení má plemeno šeltie s 37 %. Celkově se jedná o velmi oblíbené plemeno s dobrým vyvážením rychlosti a přesnosti, což z nich dělá dobré kandidáty na přední příčky. Hodí se k velkému procentu psovodů, a to i pro mladé psovody. Za šeltiemi se umístili pudlové ve 22 %. Na prvních dvou příčkách jsou tedy plemena ovčácká a společenská, která se dobře učí a jsou dobře ovladatelná. Po nich se teprve objevují teriéři aj.

Tabulka č. 12 - Vliv plemene, pohlaví a věku psa na umístění v soutěžích agility v kategorii small (r_{xy})

	Plemeno	Pohlaví	Věk
Umístění psa	0,297+	0,143	0,158

Graf č. 15

6. Závěr a doporučení pro praxi

V dnešní době má pes široké uplatnění ať už jako služební, záchranářský či canisterapeutický pes apod., tak i velký podíl tvoří psi, kteří sehrávají roli pouze jako společníci. Všichni tyto psi se pak mohou dnes dobře uplatnit v nejrůznějších psích sportech. Výběr ze psích sportů je opravdu široký od sportovní kynologie, agility, obedience, dogdancingu, dogfrisbee aj., a díky tomu si může opravdu každý vybrat vhodný sport pro sebe a svého psa. Může se tak uplatnit jakékoliv plemeno či kříženec. Pokud se psovod chce věnovat psím sportům vrcholově, může pak dojít k jistým omezením z dispozice psa, ale obecně se dá říct, že věnovat se psím sportům může opravdu každý.

Celkem bylo sledováno 1266 psů, kteří se zúčastnili Mistrovství České republiky v agility ve třech velikostních kategoriích za dobu 7 let. Nejvíce zastoupenou kategorií jsou large s počtem 484 startujících a small, kde startuje pouze o 2,4 % méně psů. Kategorie medium má celkem o 12,2 % účastníků méně v porovnání s nejpoměrnější kategorií large. V průběhu 7 let se počet startujících stabilizuje v průměru okolo 70 psů v kategorii large, 50 v kategorii medium a 60 jedinců v kategorii small a dochází ke zvyšování kvality závodníků.

V kategorii large dominuje plemeno border kolie, a to po celou dobu sledování. Z celkového počtu 484 sledovaných jedinců zaujímá border kolie počet 316 psů. Z nejlepších 10 psů bylo 68 % právě border kolie. Nicméně se v této kategorii stále objevují i jiná plemena například belgický ovčák (9 %) a kříženci (7 %).

Šeltie převažuje v kategorii medium a small s celkovým počtem 219 jedinců. Tyto kategorie jsou velmi pestré díky dalším 26 startujícím plemenům v kategorii medium a 23 plemen v kategorii small. Za šeltii se nejlépe umisťují v kategorii medium mudi (12 %), pyrenejský ovčák (12 %) a kooikerhondje (10 %). Na druhém a třetím místě je v kategorii small po šeltii s 37 %, pudl (22 %) a parson rusell teriér (10%).

Zkoumána byla i skladba pohlaví a věk psů startujících na této soutěži. Ve všech kategoriích převažovaly feny nad psy. U kategorie large byl rozdíl pouhých

8 % celkově a 6 % u umístěných psů do 10. místa, za to v kategorii medium byl rozdíl 30 % celkově a 28 % u umístěných psů do 10. místa a ve small 26 % celkově a 42 % u umístěných psů do 10. místa ve prospěch fen. S ohledem na věk psů se nejvíce objevují na této soutěži psi ve věku 4–6 let. Ve všech kategoriích je zastoupeno i poměrně velké procento psů (30 %, 36 % resp. 43%) z celkového počtu startujících v 8 roce a více. V umístění do 10. místa se psi starší 8 a více let objevují ještě méně (14 %, 26 % resp. 23 %).

Pro nejlepší možný výsledek v soutěžích agility na MČR by podle výsledků bakalářské práce byla v kategorii large nejvhodnější fena plemene border kolie ve věku 6 let, v kategorii medium fena šeltie ve věku 5 let a v kategorii small fena šeltie ve věku 5-6 let.

7. Seznam použité literatury

Bertilssonová, E., Veghová, J., E.: Agility od startu až k cíli. Nakladatelství Plot 2016, 528 s.

Císařovský, M.: Pes nekonečný příběh od pravěku do třetího tisíciletí. Nakladatelství CANIS 2008, 902 s.

Divišová, K., Podešťová, M., Benda, J.: Agility první krůčky. Nakladatelství Plot 2003, 190 s.

Divišová, K., Podešťová, M.: Agility pro pokročilé. Nakladatelství Plot 2009, 127 s.

Hartl, K.: Výchova a výcvik psa. Naše vojsko 1979, 229 s.

Hartnagle-Taylorová J. J.: Australský ovčák od A do Z. Nakladatelství Plot 2013, 384 s.

Hejduková, M.: Šeltie – usměvavá a chytrá „lištička“. Pes přítel člověka 2015 č.4, 16-23 s.

Klimešová, M.: Agility moje cesta. Reprocentrum a.s., Blansko 2011, 68 s.

Klimešová, M.: Čtyřnohý kamarád aneb pozitivní motivace v praxi. Reprocentrum a.s., Blansko 2010, 84 s.

Kochová, I.: Agility – vznik a historie. Agility časopis 2012 č.1, 6-7 s.

Krämer, E., M.: Průvodce plemeny psů. Nakladatelství BLESK 1995, 320 s.

Kratochvílová, S.: Svět psů 2013 č.3, s. 20-23.

Kubištová, Zochová: Kelpie není pes do kotce! Pes přítel člověka 2012 č.8, 8-11 s.

Kučerová, H.: Kelpie je všestranný pes. Pes přítel člověka 2012 č.8, 13 s.

Lukešová, I.: Pudl král i klaun. Pes přítel člověka 2016 č.12, 38-45 s.

Marder, A. R.: Training the agility dog. Applied Animal Behaviour Science 46 (1995) 131-135.

Metzová, G., Minerva: Australský ovčák. Svět Psů 2010 č.12, 16-19 s.

- Millerová B., P.: Pozitivní metody výchovy psa. Nakladatelství Plot 2012, 312 s.
- Pastore, C., Pirrone, F., Balzarotti, F., Faustini, M., Pierantoni, L., Albertini, M.: Evaluation of physiological and behavioral stress-dependent parameters in agility dogs. Journal of Veterinary Behavior (2011) 6, 188-194.
- Pettersallová, Ch.: Parson Russell Teriér. Fortuna Libra, Praha 2007, 157 s.
- Procházka, Z.: Chov psů. Paseka 2005, 314 s.
- Pryor, K. 1999. Svého psa nestřílejte. Práh 2011, 200 s.
- Růžička, J.: Pes k obraně osob a ochraně majetku aneb Člověče, neboj se, máš-li psa! Nakladatelství DONA 1996, 171 s.
- Sajdoková, B.: Mudi diamant z puszty. Psí sporty 2007 č.5, 16-19 s.
- Spolek, Z.: Parson Russell teriér (PRT). Psí sporty 2007 č.2, 18-20 s.
- Sundance, K.: 101 Ways to do more with your dog! Quarry Books 2010 208 s.
- Theby V., Hares, M.: Agility od první překážky k velkému parkuru, Nakladatelství Jan Vašut s.r.o. 2017, 128 s.
- Trauškerová, M.: Pudl není nudný gaučák! Pes přítel člověka 2016 č. 12, 54-55 s.
- Verhoef – Verhallen, E.: Border Kolie. Rebo Productions CZ, s.r.o. 2002, 128 s.
- Verhoef-Verhallen, E. J. J.: Encyklopedie psů. REBO Production CZ, s.r.o. 2001, 270 s.
- Verhoef-Verhallen, E. J. J.: Psi: Velký obrazový lexikon. REBO Production CZ, s.r.o. 2007, 544 s.

Internetové zdroje:

www1.: <http://www.pyrklub.cz/pyrenejsky-ovcak.php?jazyk=cs&stranka=po-povaha>
cit. 7.1.2018

www2.: <http://www.klubagility.cz/node/default/1> cit. 1.9.2017

www3.: <http://www.klubagility.cz/node/default/10> cit. 1.9.2017

www4.: <http://www.klubagility.cz/node/default/11> cit. 3.9.2017

www5.: <http://www.klubagility.cz/node/default/52> cit. 10.10.2017

www6.: <http://www.cmku.cz/cz/psi-aktivita-121> cit. 15.3.2018

www7: www.kacr.info cit. 10.3.2017

www8: <https://www.working-dog.com/> cit. 9.3.2017